

ca en noms en genitiu: *Eresuni > *Eresui > *Eresué*; c) la pèrdua d'una *-l* de diminutius en genitiu: *Montanuli > *Montanui*, *Baffalluli* > *Bafallui* (art. cit., pp. 16-17); c) la metàtesi de fonemes de substantius en genitiu: *Bentauni* > *Bentanui* (art. cit., p. 20). Les observacions de J. Caro Baroja es basen en una casuística acurada, en una bona documentació i en una anàlisi individual de cada topònim. En alguns casos probablement tingui raó. No obstant, creiem que això no és obstacle per a reconèixer l'existència d'un sufix *-ui*, d'origen basc, cosa provada per una enorme massa de noms de tot el Pirineu. —⁴ [En realitat és necessari separar, netament i sense confusió possible, dues terminacions parònimes: la terminació *-ri* dels noms de lloc dels Pirineus catalans i aragonesos, i les terminacions *-ui* de certs mots i NLL bascos que poden resultar de la pèrdua d'una *-n* intervocàlica, fenomen purament basc. En la terminació *-ri* hi va haver la diftongació romànica de la *o* oberta o breu davant palatal, passant per *-uei* que es reduí a *-ui* en català, i restà *-uey* o *-ué* en aragonès; aquesta *u* ve d'una reducció purament catalana, i bastant tardana, en un diftong on no hi havia antigament cap *u*; en canvi, en aquells mots bascos hi ha hagut sempre *u*, i s'ha perdut una *-n* entre vocals per una evolució estrictament basca. No sé si Caro Baroja confon una mica aquests dos tipus, ben diferents i inconnexos, potser no els confonia en el fons, però tinguem en compte que es tractava d'especulacions de Caro en els seus treballs juvenils; i del que estic segur és que ara ja no els confondria; en tot cas és inadmissible que nosaltres romanistes no hi fem una separació radical i sense concessions, amb el pretext de semblances secundàries: seria caure en l'enorme error metòdic d'ajuntar fets d'història lingüística, separats per molts centenars i fins milers d'anys. Jo també crec, doncs, amb Terrado, que hem de descartar sense vacil·lacions ni concessions la via *b*). Resten *a*), amb el suggeriment paral·lel de *Burgasé*, i la *c*), a la qual Terrado aporta ara forts i nous arguments, COROMINES].⁵ Cf. DECH v, 744a43: «Ferraz y Castán recogió en el aragonés de Venasque *barga* «gran montón de heno o de paja», Mosén Navarro encontró *varga* en las hablas catalanas de Ribagorza «munt d'herba en forma de piràmide que es deixa apilotada en el prat, semblant als palls d'Urgell» (*Congrés Intern. de la Ll. Cat.*, p. 231), el Dicc. Alcover, Moll (AORBB I, 204) y Krüger (VKR VIII, 53) recogen el vocablo en Sort y en Pont de Suert para 'montón cónico de heno'. —⁶ El fet que *barga* II s'hagi recollit a Palència, no és argument decisiu contra un origen bascònic. El mot podria haver estat portat per repobladors medievals. Ja Menéndez Pidal va cridar l'atenció sobre l'existència de tres pobles anomenats *Báscones* a Palència: «Hay que tener en cuenta, por ejemplo, que las emigraciones del país vasco fueron importantes, cuando hallamos varios pueblos con el nombre de *Báscones* en Asturias, y tres en Palencia. *Vascois*, *Bascos* en Galicia; *Vas-*

cos, *Vascao*, *Vascoes*, *Vasconcellos* en Portugal» *Orígenes del español*, 94.6, p. 451). —⁷ Cf. les indicacions de Coromines: «Parece en definitiva, probada la existencia de *varga* 'cuesta, pendiente', por lo menos en varios puntos de Navarra y de Álava (*Euskera* III, 248, cf. los derivados abajo), Santander («pendiente en un camino que da acceso a un llano», Alcalde del Río, *Contrib. al Léxico Montañés*), Palencia (Ga. Vermejo), y quizás ast., gall. y minhoto» (DECH v, 746a28). «*Desvargarse* 'caerse una persona o animal por un precipicio 'en Contrasta y Encia (Álava) y *desvargadero* 'pendiente pronunciada y peligrosa para su tránsito' en *Contrasta* (Guereñu, *Euskera* III, 248)» (DECH v, 746 b20). «*Barga andia* 'gran vertiente o derrumbadero, como palabra castellana aunque empleada también por los euskaldunas de Zirodia, p.j. Pamplona (junto al trifinio con Estella y Álava, Azkue, *Supl.*)» (DECH v, 746b39, nota 6).

Berge, arag., V. *Beric*
Bergós, V. *Vergós*
Bergeia (?), V. *Baussitges*
Bergou, V. *Albergou*
Berguedà, *-danes*, V. *Berga*

BERGUELLÍ, BERGELET, -LIT

Noms dels quals tenim documentació imperfecta, però semblen anar junts.

Berguelli pda. de Calassanç (pron. *bergeli*, enquesta de Jusseu XLIX, 12). Pita Mercè escrivint *Buriguelli*, diu que és «una torre en Calasanz situada en una altura» (*Argensola* v, 261): la pena és que aquest erudit ens té escarmentats per les seves inexactituds en les dades i l'abstenció d'indicar fonts i dates: només ens podem refiar de la forma oïda per mi de viva veu. Encara més dubtem de la seva etimologia àr. *burğ Walid* 'la torre de W.' La forma que cita pot ser fundada si és treta d'un doc. antic, del temps en què solien escriure *-rig* amb el valor de *-rġ* (= *-rtx*) (com *Urig*, *Barig* = *Úrtx*, *Bartx*): això disminuiria, sense eliminar-la, la inversemblança fonètica d'aquesta etimologia; però en el nom real i assegurat no hi ha *gġe* (sinó pronúncia *ge*), ni hi ha *u* a la síl·laba, ni serien normals la *l* palatal ni la manca de *ld*.

Notem, però, que hi hagué uns parònims que poden guiar l'etimòleg. En un doc. de 1226 consta *Bergelith*, com a nom del que degué ser un poblat, car es tracta de «omnibus hominibus de *Bergelith*»; i, tant el context com el fet de figurar en el *Cart.* de St. Cugat, revelen un indret d'aquella zona, probablement al Penedès o SO. de Bna. En fi, *El Bergelét* oit com una pda. de l'extrem Sud, en te. Fondó dels Frares (xxxvi, 81.5): ara bé en aquesta zona la distinció entre *v* i *b* resta ferma i sempre ha estat impertorbable; cosa que obliga a descartar la idea que sigui un diminutiu cat. del nostre mot *verger*; i, essent un doc. de 1226, la mateixa raó impediria que vingui d'aquest mot català